54 . Răcarii de Jos | Comuna: Brădeşti | Judeţ: Dolj | Punct: Castru (100 m SV de gara Răcari) | Anul: 2010

Anul: 2010
Cod RAN: 71108.02
Perioade: Antichitate
Epoci: Epoca romană timpurie
Tipuri sit: descoperire izolată, locuire militară, structură de cult/religioasă
Categorii sit: Apărare (construcţii defensive), Domestic
Autori: Cristina-Georgeta Alexandrescu, Corina Nicolae, Eugen Silviu Teodor
Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", Bucureşti, Muzeul Naţional de Istorie a României, Muzeul Naţional de Istorie a României

Raport

Obiectivele campaniei erau diverse: finalizarea capătului vestic al S7, secţionarea Via principalis, dar şi clarificarea unor alveole mari vizibile pe suprafaţa Principiei.

Cercetări în zona via quintana (S7)

Via Principalis şi Via Quintana sunt legate de două secţiuni paralele (S5/2008 şi S7/2009), într-o zonă iniţial presupusă a fi fost cea în care a funcţionat praetorium, în latus dextrum. Cele 4 carouri de la extremitatea vestică erau complet necercetate, iar alte 3 carouri necesitau revenirea pentru clarificări stratigrafice. Aveam de răspuns la întrebarea dacă construcţia de lemn de fază 1, identificată în zona estică şi centrală a secţiunilor 5 şi 7, poate fi reperată şi la V de atelierul metalurgic din c.15-18 (complex adâncit). Răspunsul, pe scurt, este nu; consecinţa este că ipoteza că acea clădire de lemn ar fi fost o baracă – trebuie abandonată, neavând dimensiunile necesare. Au fost găsite în schimb elemente de infrastructură ale unei clădiri de lemn din faza 2, care se extinde spre N.

Situaţia din cele 4 carouri de la extremitatea vestică a S7, acolo unde teoretic ar fi trebuit să intersectăm via quintana, a fost, ca şi în 2008, interesantă. Ca şi atunci, pe nivelul superior (în cronologia generală a sitului: faza 3.2) au fost identificată o construcţie (baracă?) complet demantelată (inclusiv fundaţiile), realizată iniţial din materiale solide legate cu mortar. Imediat dedesubt (faza 3.1) există o clădire cu plan identic, construită însă din materiale uşoare, pe schelet lemnos. Această amenajare păstra o vatră, într-o încăpere a cărui nivel de călcare era realizat cu scândură (acest nivel este incendiat violent, sub dărâmăturile arse fiind posibilă conservarea lemnului). Într-o a doua cameră a aceleiaşi amenajări, care se dezvoltă spre Nord, există un strat consistent de cenuşă, ceea ce indică existenţa unei alte surse de foc (domestic).

Sub aceste barăci de fază 3 aşteptam rămăşiţele via quintana (de fază 2), după scenariul din 2008. Nu a fost aşa. Sub barăci exista o mare groapă de acces, la un cuptor rotund, mare, probabil de pâine, ansamblu protejat de o copertină. Complexul este complet lipsit de inventar arheologic, deşi a fost utilizat în mod repetat.

Cercetări în zona via principalis (S9)

Secţiunile anterioare din zonă (S5 şi S7) afectaseră doar parţial via principalis, motiv pentru care existau destule neclarităţi, în special de corelaţie stratigrafică. În 2010 am deschis S9, paralelă cu S7, pe primele 3 carouri de la capătul estic, realizând însă şi o prelungire estică, cu încă 3 carouri, pentru a obţine secţiunea completă a drumului. Au fost surprinse 4 faze succesive (de sus în jos 3.2, 3.1, 2 şi 1), cu destule particularităţi. Cea mai mare este amenajarea de fază 3.1 (contemporană cu amenajarea castrului de piatră), cu o lăţime totală de 5.1 m, cu separare de sens (suntem la doar câţiva metri de principia!), pe mijloc fiind săpat un tranşeu lat de 45 şi adânc de 35 cm, în care au fost îngropaţi bolovani de mari dimensiuni. Surprinzător, însă, piatra de râu depusă cu acest prilej pentru amenajarea suprafeţei de călcare este destul de

puţină, respectiv un singur strat compus din piatră de mici dimensiuni. Sub această amenajare există cea corespondentă pentru faza 2 (castrul mare de pământ), cu o lăţime mai puţin impunătoare (4.3 m), fără pretenţii de monumentalitate, dar realizată mult mai temeinic, din piatră de râu de dimensiuni ceva mai mari şi pe o grosime ceva mai consistentă (dar nu mai mult de 6 cm!). Sub această fază, separată de anterioara de depuneri antropice uzuale, se află un nivel de nisip, destul de bine marcat şi perfect corespondent planimetric, care nu poate fi altceva decât... drumul din faza 1, fiindcă apoi urmează „sterilul". Situaţia este curioasă, şi, desigur, exceptând coincidenţa planimetrică, cu greu ar fi putut fi alocată funcţional unui drum. Nu vedem decât o singură explicaţie, şi anume că prima amenajare a fost realizată în condiţiile existente la începutul războaielor daco-romane, când teritoriul de la N era controlat de inamic. Or, în zonă nu există piatră de râu, apa Jiului având în zona vadului de la Răcari viteză foarte mică.

Imediat la E de drum s-a ridicat o construcţie de fază 4, lipită de drum (dacă nu decupându-l puţin), aliniată acestuia, realizată pe structură de lemn îngropată în fundaţii foarte adânci (1 m!), cu pereţi în a căror compoziţie exista multă cărămidă, lipită cu lut. Clădirea pare aliniată drumului, având lungimea, probabil, în această direcţie (N - S), lăţimea sa fiind, spre V, de 4 m (la interior). La interior au fost cercetate gropi care plecau din podeaua amenajării, a căror funcţiune nu poate fi deocamdată precizată (planul simplu al clădirii nu încurajează ipoteza unor barăci pentru o subunitate de cavalerie). Interesant de observat, clădirea nu a fost incendiată, în schimb a fost spoliată sistematic, de o manieră foarte romană, ceea ce sugerează (din nou) existenţa unei subfaze 4.2).

Situaţii neobişnuit de complicate au apărut în c.3, unde se intersectează o fundaţie demantelată de fază 3.2 (şi aici cărămidă, piatră şi mortar), 3 gropi de stâlp aliniate cu orientarea N - S, semnalând un obiectiv de fază 3.1, care la rândul lor taie o groapă de acces la două cuptoare mici (din care au rămas doar părţi din vetre). Groapa nu are indicii de funcţionare, dar are indicii asupra momentului de final: este plină de piatră de râu asociată cu arsură, situaţie care aminteşte de un complex din S8 (vezi mai jos) şi o datează conjunctural în faza 2. În fine, toate acestea suprapun două gropi relativ mari din faza 1.

Cercetări în principia (S8)

Pentru clarificarea situaţiei unei alveole mari din colţul sud-estic al curţii principia, a fost deschis S8, de 16,7 x 3 m, orientat S - N, întinzându-se de la zidul exterior de S al comandamentului până la axul intrării în atrium. Reamintim, zona este puternic distrusă din cauza cercetărilor arheologice mai vechi, din stratigrafia actuală lipsind aproximativ 0,8 m de strat arheologic.

Rezumativ, concluziile planimetrice sunt aceleaşi cu cele din 2007 (când s-a realizat prima noastră secţiune în zonă), şi anume că planul publicat de G. Florescu prezintă camere cu adâncimi mai mici decât cele reale (3,18 m faţă de media de 3,74 m în săpăturile noastre), curtea fiind proporţional mai mică. Diferenţe substanţiale există şi în privinţa grosimii zidurilor clădirii. O parte a zidurilor au fost demantelate din vechime, altele au fost grav afectate de alunecări de teren. Cele două fundaţii care mărginesc atrium sunt alunecate spre interior şi înclinate. Problemele structurale nu se datorează terenului (aproape complet plat), ci existenţei, într-o fază anterioară construcţiei comandamentului de piatră, a unui complex adâncit de mari dimensiuni, aflat imediat sub fundaţia estică. Groapa a fost sondată până la -3 m, fără a ajunge la pământul „viu", existând, în esenţă, două umpluturi majore: una superioară, conţinând dărâmăturile clădirii (am recuperat astfel informaţii despre elevaţia clădirii), şi una inferioară, compusă din piatră de râu şi arsură densă (precum cea din groapa din S9). În zonă au fost identificate contexte sugerând cel puţin două faze constructive anterioare, respectiv una de lemn şi una de piatră, aşa încât clădirea comandamentului nu poate fi anterioară fazei 3. În consecinţă, umplutura cu piatră arsă nu poate fi decât a fazei 2. Despre funcţionalitatea acelei gropi adânci nu se poate vorbi, câtă vreme nu cunoaştem nici planul complet (sugerat de alveola cu diametrul de 6 m), nici adâncimea, şi fără a recupera nimic din ceea ce trebuie să fi fost funcţiunea primară.

Raportul detaliat se găseşte la:

http://www.mnir.ro/cercetare/santiere/racari/2010/rapFrame2010.htm

Informații suplimentare online

Raportul 4583 din cronica.cimec.ro
Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro